

Odin Teatret: *Det kroniske liv*

Eksilteater og lidelsesscenarier med politisk brod

Af Mia Mimi Boyding

Odin Teatret associeres ofte med et eksil, hvor skuespillernes langvarige eksperimenter i teaterlaboratoriet sender spillerne på prøvelse, fysisk såvel som psykisk. En rejse igennem et processuelt mørke, hvor famleriets omvendte logik afgør mængden af kunstneriske lykke-træf, er kendetegnende for et skabelsesforløb, hvor skuespillerne så at sige kaster sig ud i en villet desorientering. Undervejs i den improvisatoriske work-in-progress tager teatrale figurer bo i dem og modulerer over tid, før de fikseres i montagens komplekse dramaturgi. Med den kunstneriske leder Eugenio Barba i spidsen er Odin Teatrets skuespillere gået i livslangt teater-eksil for at eksperimentere med teater i etikken og sociabilitetens tegn.

Grotesk liberalisme

Netop eksilmetaforikken melder sig i Odin Teatrets forestilling *Det kroniske liv*. I et krigsramt kaoslandskab under den tredje borgerkrig i Europa anno 2031 driver et broget figurgalleri rundt i hver deres søgen efter en ny begyndelse, en historie, et tilhørssted, et håb – ja, et eksil.

Her møder vi først den spåkoneagtige sorte jomfru, der med sin blotte tilstedeværelse synes at forvarsle ødelæggelsen. Med en let håndbevægelse kaster hun et sæt spillekort ud på det sorte scenegulv og på et uforståeligt melodisk sprog, hviskepludrer hun forestillingen i gang. Herefter tager enken efter en baskisk officer over med dybfølt klagesang. Hendes mand ligger for døden, hun væder hans ansigt, for som hun siger, så har hun elsket fem mænd i sit liv, som hun alle har vasket og lagt i graven. Med afsæt i dødslejescaenariet dynamiseres narrativet med mødet med en ung colombiansk dreng, der leder efter sin forsvundne (eller måske alle-

rede døde) far. På drengens vandring fra dør til dør, møder vi en tjetjensk flygtning, der til sin egen henrykkelse er kommet til "the borders of wonderland", hvor "the poor stays poor and the rich get rich". For som Leonard Cohens sangtekst så pragmatisk ræsonnerer; "That's how it goes and everybody knows."

I forlængelse af det slet skjulte grotesk-liberalistiske tankesæt introduceres en dansk sagfører, der via brugen af diverse omvendte talemåder med skarp sarkasme antyder en kapitalismekritik, der skal vise sig gennemgående for mise-en-scenen. Som et rytmsk ledemotiv regner det forestillingen igennem således med mønter, der klirrer mod scenegulvet og danner en musikalsk valutasymfoni, når skuespillerne på må og få kaster med pengeslanter og på ironisk vis antyder en kritik af kapitalismen som styrende system for vor senmoderne livsverden. Sagføreren påpeger, at det er dumt at kaste med mønter, når man bor i et glashus, og derfor har han i dagens anledning netop valgt at klæde sig ud som et glashus. I disse økonomiske krisetider kan publikum således ikke lade være med at opfatte dette som ironisk ladet.

Rengøring og selvmord

Vi stifter tillige bekendtskab med en færøsk rockmusiker, der med sit kæmpemæssige nordiske korpus får den colombianske dreng til at virke endnu mere skrøbelig og lille. Den kropslige asymmetri de to imellem bringes til fulde i spil i en barsk piskescene, hvor drengen fastholdes af Ferslevs nordiske næve, mens hans bælte skiftevis smælder mod scenografien og hans egen brede ryg.

Af bærende karakterer møder vi sidst, men ikke mindst den rumænske husmor, der kon

stant veksler mellem selvmord og rengøring. Med et velassorteret udvalg af klude hængt om livet, har hun således remedierne på sig til enten at vaske synder og snavs af vejen eller binde hovedet ind i forsøget på at kvæle sig selv. ”I wanna die easy when I die”, synger hun gentagne gange.

Men en let afslutning på livet bliver der ikke noget af i *Det kroniske liv*. Her beskrives livet som en sygdomstilstand, en kronisk lidelse, der ingen ende synes at tage. En kronisk lidelse af lidelse, hvor ikke engang selvmordet lader sig gennemføre med succes.

Tømmerflåde og slagtehus

Den nøgne black box (i Odin Teatrets *red room*) afgrænses scenografisk af en mindre, lysende tømmerflåde. Om figurerne i Europas krigsramte områder er reddede af eller strandede på tømmerflåden, giver *Det kroniske liv* intet entydigt svar på.

Tømmerflådens tvetydige mellemposition understøttes scenografisk med monteringen af en slags slagtehus på bagvæggen, hvor bl.a. et par turkisblå englevinger, diverse musikinstrumenter, en grøn kamphjelm og en drengedukke i militæruniform pryder de mange spidse slagtekroge. Vigtigste rekvisit i dette *stilleben* af et slagteri er dog en dryppende isblok, der med sin metronomagtige puls giver associationer til nedtællingen til den sidste time.

Og netop døden manifesterer sig da også fra første færd på flere planer i mise-en-scenen. Midt på tømmerflåden står, på bedste fattig-teater-maner, en seng, der bliver til en kiste, der bliver til et spisebord, der bliver til et alter, der bliver til en dør, og til sidst igen forvandler sig til en kiste. Placeret i to parallelle *banks* med front mod lidelsesscenariet og hinanden er publikum tilskuere til ”a wonderfull world” i ødelæggelse, forfald og afvikling.

Det rød-hvide flag

Midt i ragnarokkets mørke daler pludselig dannebrogssflaget ned fra himlen i en elegant blaf-

rende bevægelse, mens landholdsslageren ”Vi er røde, vi er hvide, vi står sammen side om side” uskønt brager ud af højtalerne. Danskhedens måske stærkeste symbol får, med sin poetiske bremsning af ragnarokkets kaospuls, en organisk, forløsende virkning og bliver symbolsk anker for en forestilling, der i bund og grund viser sig ganske politisk. Med brugen af vort rød-hvide korsflag tager *Det kroniske liv* livtag med nationalismen, som den tager sig ud i senmodernitetens multikulturelle verdenssamfund. På trods af at sagføreren med sprængfarlig ironi proklamerer, at ”med dem er der ikke plads til – skal land bygges”, genfødes den colombianske dreng ud af dannebrogssflagets skød. Med hjælp fra den sorte jomfrus samurai-sværd skæres drengen fri af flagets meterlange stof og genopstår med det, der kunne tolkes som en ny nationalidentitet. I *Det kroniske liv* omfavner danernes rød-hvide flag den rodløse colombianske dreng, der søger sin far, og dermed velsagens også en egen identitet, hvormed han tilbydes et eksil. Eksil i det danske.

I tråd med, at forestillingens øvrige unge mænd, visualiseret som konger og knægte i ruder, spar, hjerter og klør, i bogstaveligste forstand må se deres skæbner afgjort i et spil bingo eller kort, peger drengens forening med dannebrogssflaget på, at Odin Teatret med *Det kroniske liv* har begivet sig ud i et politisk ærinde med etiske undertoner. For med Shakespeare i hånden kunne man have lyst til at sige, at noget, på udlændingeområdet, længe har været ”rotten in the State of Denmark”.

Medmenneskelighed

”Her er ingen medlidenhed, ingen barmhjerlighed”, råber rumæneren med gråd i stemmen – og mon ikke det budskab, *Det kroniske liv* vil kommunikere ud over rampen, netop gemmer sig her. Ud af ragnarokkets mørke træder bud- det om en etisk stillingtagen, der vedrører ethvert menneske på tværs af kulturelle kløfter. Livet bliver netop en kronisk sygdomstilstand, hvis vi ikke tager etikkens krav om medmen-

neskelighed på os. En medmenneskelighed, der også på den politiske scene, bør manifestere sig tværkulturelt.

Her rummer teatret en særlig potentialitet, som Odin Teatret har gjort til sit særkende at udnytte og udvikle. Ved hjælp af kunstens fællessprog nedbrydes de verbalt-sproglige barrierer, vor dagligdags kommunikation støder panden imod. I teatret ånder vi alle den samme luft, som vi sidder der på hver vores *bank* omkring scenerummet. På rituel vis tilbydes vi via teatret muligheden for at overskride de kulturelt funderede mure, senmodernitetens multi-kulturelle verdenssamfund kæmper med.

Politisk teater anno 2031 eller 2011

Nærværende, velspillet og velkomponeret formår Odin Teatret med *Det kroniske liv* at genaktualisere historiseringen som Shakespeare såvel som Brecht betjente sig af i politisk øjemed. Om historiseringen griber tilbage i historien eller ud i fremtiden, er her ikke af afgørende betydning. Historiseringen i *Det kroniske liv* tjener samme formål; det nu-og-her aktuelle bliver spiseligt under 2031-mise-en-scenen.

Det kroniske liv er et vigtigt bud på politisk teater anno 2011, der tør genoptage de seneste ti års diskussion af danskheden, som den har manifesteret sig i dansk politik. På trods af, at samtlige skuespillere midtvejs i forestillingen iklæder sig bind for øjnene, vender *Det kroniske liv* ikke det blinde øje til den samtidige verden – ikke når man er gået i livslangt teaterksil i etikken og sociabilitetens tegn.

Instruktion og dramaturgi: Eugenio Barba.
Skuespillere: Kai Bredholt, Roberta Carreri, Jan Ferslev, Elena Floris, Donald Kitt, Tage Larsen, Sofia Monsalve, Fausto Pro, Iben Nagel Rasmussen, Julia Varley.

Dramaturg: Thomas Bredsdorff.
Tekst: Ursula Andkjær Olsen, Odin Teatret.
Litterær rådgiver: Nando Tavianini.
Lysdesign: Odin Teatret, Jesper Kongshaug.

Scenisk rum: Odin Teatret, Jan de Neergaard, Antonella Diana.

Teknik: Fausto Pro, Raúl Iaiza, Pierangelo Pompa, Ana Woolf.

Premiere på Odin Teatret i Holstebro d. 12. september 2011.

Mia Mimi Boyding

Kandidatstuderende i Dramaturgi v. Aarhus Universitet. Underviser i teaterhistorie på Dramatikeruddannelsen v. Aarhus Teater og arbejder som producent for ungdomsforestillingen *Down By The River Saloon*, som opsættes i samarbejde mellem Odin Teatret og Musikteatret i Holstebro.
